

К. Федько,
науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Л.І. Хомутенко,
Українська академія банківської справи НБУ

ЗАХІДНИЙ ВИБІР

Участь країни в процесах міжнародної економічної інтеграції передбачає взаємопов'язаний розвиток за двома векторами – у напрямі лібералізації руху товарів, послуг, капіталу й робочої сили, з одного боку, та створення країнами спільних економічних і політичних інститутів – з іншого. Однією з найскладніших проблем стратегії зовнішніх економічних відносин України є правильне співвідношення різних векторів у рамках курсу входження країни в систему світового господарства. Україна обрала інтеграційний напрямок в сторону Європейського Союзу.

Переваги та привабливість такого вибору для України:

Система врядування. Нова інституціоналізація та існування плюралістичного суспільства й індивідуальної свободи, уряд людей для людей і за допомогою людей, який ґрунтуватиметься на законодавчій та судовій основі.

Економічна ефективність. Як система, так і структура були б конкурентоспроможними на міжнародному рівні, пропонуючи та розподіляючи якісні товари та послуги на внутрішньому ринку із зростаючим процвітанням всього населення.

Технологічні нововведення. Вдосконалене перетворення наукового знання на корисні технології через “ринкове перетягування” традиційно великого запасу теоретичних знань в Україні в нововведення, корисні з комерційної точки зору.

Соціальна сфера. Доступ до найкращої освітньої перспективи в Західній Європі, адекватної охорони здоров'я, забезпечення пенсіонерів і, за сприятливих умов, соціальне партнерство між урядом, бізнесом та робітниками.

Сфера культури. Вільний взаємообмін із західною гуманістською культурою. Вигострення того, що є унікальним українським, і все ж таки становлення України як частини глобального суспільства.

Багато з переваг, перерахованих вище, можна досягти шляхом приєднання до ЄС, кращої технічної допомоги, гармонізації стандартів, законів, адміністративних процедур та зростаючої торгівлі.

Та не все так просто, і, щоб отримати членство у Євросоюзі, необхідно багато працювати над українською економікою, над українським суспільством в цілому. Та й сам Євросоюз не палає бажанням найближчим часом зарахувати Україну до своїх лав через низку різних проблем як в Україні, так і в ЄС.

Вибудовуючи стратегію інтеграції в ЄС, ми маємо уникнути помилки при оцінці відносного гео економічного становища основних конкурентів у перспективі. Зокрема, важливим є питання чи спроможеться ЄС,

перевантажений структурними та фінансовими проблемами, що впливають з його потреби у внутрішній реструктуризації й одночасно у зовнішньому розширенні на Схід, здобути першість у глобальному суперництві, з одного боку, зі США, а з іншого з величезним Азійсько-Тихоокеанським регіоном.

Принаймні, наявний ступінь інтегрованості в європейські структури, ядром яких, безумовно, є нині Європейський Союз, дає Україні змогу використовувати більш гнучкий алгоритм розвитку відносин в цьому напрямку.

Згідно з теорією міжнародної економічної інтеграції, успішна реалізація наявної інтеграційної стратегії можлива за дотримання двох обов'язкових умов: а) близькості рівнів розвитку та інтернаціоналізації економіки країн-партнерів і б) наявності високорозвинутих економічних зв'язків між суб'єктами економічної діяльності країн, що інтегруються, інтенсивність яких усередині регіонального інтеграційного угруповання ще до початку інтеграційного процесу вища за зв'язки з іншими країнами чи групами країн. У цьому аспекті слід зазначити, що в Україні стосовно її європейського інтеграційного вектора є істотні “проблеми економічної сумісності”.

По-перше, за рівнем ВВП на душу населення – найбільш узагальнюючим показником рівня економічного розвитку – Україна значно поступається не тільки “найбіднішим” з нинішніх членів Євросоюзу, але й “найбіднішим” з країн – претендентів. На сьогодні відставання України від країн – членів ЄС за рівнем економічного розвитку набагато перевищує ті порогові величини, які є допустимими для учасників інтеграційних об'єднань.

По-друге, для успішного розвитку міжнародного інтеграційного процесу необхідно, щоб цей процес ґрунтувався на високому рівні інтернаціоналізації економічних процесів, з одного боку, та на відповідних процесах пріоритетного розвитку взаємних економічних зв'язків суб'єктів економічної діяльності країн, що інтегруються, – з іншого. Україна за абсолютним рівнем досягнутої інтернаціоналізації своєї економіки надзвичайно відстає від нинішніх членів ЄС і досить істотно – практично від усіх країн-претендентів, за дуже високого відносного рівня відкритості української економіки у сфері торговельних відносин.

Стосовно фактора географічного розподілу торговельних потоків слід звернути увагу на те, що, за даними Євростату, взаємна торгівля країн – членів ЄС становить 69 % їх зовнішньої торгівлі, причому в багатьох країнах-членах цей показник є вищим: у Португалії – 79,5 %. Бельгії й Люксембурзі – 73,8, Іспанії – 69,4, Австрії – 69,1, Данії й Нідерландах – 68,4 %, а мінімальний показник (Великобританія) дорівнює 55,5 %. З огляду на це надзвичайно важливою є орієнтація експортного потенціалу країни, яка впливає з переважного типу, рівня та профілю міжнародної конкурентоспроможності суб'єктів економічної діяльності. В цьому аспекті слід зазначити, що розвиток експорту України за останні роки однозначно показує його переважну орієнтацію на країни, які не належать ні до СНД, ні до ЄС.

Характерно, що сама постановка колишніми країнами-претендентами питання про повноправне членство в ЄС мала підґрунтям реальну переорієнтацію їхніх зовнішніх економічних зв'язків на країни – члени ЄС. Зокрема, в 1998-1999 рр. на них припадало в структурі експорту Польщі та Угорщини 70 %. В Україні ж цей показник у 2000 р. вийшов лише на рівень 15,9 % в експорті в ЄС та 20,8 % в імпорті з нього, у 2004 становив відповідно 21,6 % та 32,2 %.

Нині сам “профіль” міжнародної конкурентоспроможності українських експортерів, що базується головним чином на цінній конкуренції у сфері напівфабрикатів та взагалі продукції з невисоким рівнем доданої вартості й незначним рівнем технологічності, об'єктивно штовхає країну скоріше в бік “третього світу”, аніж регіональної інтеграції з високорозвинутими країнами ЄС.

Так, рівень середньозваженого імпортного тарифу на промислові товари вже знизився до 5,48 %, за повною номенклатурою товарів – до 7,14 %. Це вже не відрізняється істотно від рівнів зовнішнього імпортного тарифу ЄС (3,2 % у цілому, в тому числі 0,5 % – на готові вироби) і загалом відповідає вимогам Світової організації торгівлі (винятком тут є сфера сільськогосподарської та харчової продукції – 25,4 %).

Однак загальний рівень лібералізації в Україні істотно знижується через наявність обмежень нетарифного характеру, головними з яких є на сьогодні чисельні непрозорі й у багатьох випадках довільні бюрократичні процедури, пов'язані із зовнішньоекономічним регулюванням, обтяжлива система внутрішніх податків і зборів, недосконалість антимонопольного регулювання, що спотворює умови конкуренції на внутрішньому ринку України. Такий висновок підтверджують оцінки провідних міжнародних організацій у цій галузі.

Неготовність до широкомасштабної міжнародної інтеграції не означає відмови від курсу на інтеграцію у зазначені структури як стратегічної мети України. Мова має йти про об'єктивно еволюційний, поступовий характер такого входження. Саме еволюційний підхід слід закласти і в чинну Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу, і в план дій щодо її реалізації. Україна може значно прискорити створення передумов для ефективної міжнародної інтеграції національної економіки шляхом концентрації ресурсів у тих сегментах економічної структури, які визначають майбутнє світової економіки і створюють можливість не для наздоганяючого, а для випереджаючого розвитку. Необхідно зрозуміти, що в Україні немає ресурсів для забезпечення економічного ривка в усіх галузях економічного комплексу країни. Неможливо бути конкурентоспроможними всюди.

Висновки. Україна безумовно має шанси вступити до Євросоюзу, але щоб цього досягти, необхідно ще багато чого зробити.

Список літератури

1. Близнюк В.В. Соціальна політика України в контексті інтеграції до Європейського Союзу // Економіка і прогнозування (укр.). – 2002. – № 3. – С. 58-70.

2. Сислюк В. Економічна інтеграція України в Європейський Союз: проблеми, завдання, перспективи // Молода економіка. – 2002. – № 2. – С. 50-55.

Федько, К. Західний вибір [Текст] / К. Федько ; науков. керів. Л. І. Хомутенко / Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє : збірник тез доповідей за матеріалами Восьмої науково-практичної конференції студентів (18-22 квітня 2005 р.) та Дев'ятої науково-практичної конференції студентів (27 квітня 2006 р.). / Українська академія банківської справи Національного банку України. - Суми, 2006. - С.68-72.